

BERGEN
KOMMUNE

SPØR OSS!

Handlingsplan for inkluderende
felleskap i barnehage, skole og SFO

Vedtatt av Bergen bystyre 21. juni 2023

Bergen bystyre behandlet saken i møte 21.06.2023 sak 200/23 og fattet følgende vedtak:

1. Bystyret vedtar «Spør oss!» Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og idrett» slik den fremgår av saken.
2. Tiltakene danner grunnlaget for prioriteringer av kommunens innsats på det spesialpedagogiske tjenesteområdet. Tiltak som krever økt finansiering, må vurderes i kommende handlings- og økonomiplan.
3. Med investeringen som er gjort gjennom det nye tilrettelagte bygget for Tveiterås skole følger muligheten for å bygge en ny arena for samordning og videreutvikling av det totale spesialpedagogiske tilbudet Bergen kommune tilbyr. Bystyret ber derfor byrådet legge frem en egen sak som viser hvordan Tveiterås skole kan utvikles som et kompetansesenter for spesialundervisning.

Forord

Barn og unge har ulike forutsetninger og lærer på ulike måter. En god skole skal gi alle barn like store muligheter, redusere forskjeller og legge grunnlaget for et godt liv. Barn og unge skal ha en trygg og god skolehverdag, der elevene opplever mestring i et inkluderende læringsfellesskap. Barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging skal få den hjelpen de trenger raskt når behovene oppstår, og de skal få hjelp av fagpersoner med rett kompetanse.

Målet med denne planen er at tiltakene skal føre til et forsterket lag rundt barna, og øke kompetansen i alle ledd.

Tiltakene i denne planen skal til sammen heve nivået på hele det spesialpedagogiske feltet, men særlig innenfor de tre feltene: bekymringsfullt skolefravær, samspillsvansker og habilitering.

Det er avgjørende at vi klarer å hjelpe elever som ikke klarer å gå på skolen av ulike årsaker, enten det er forhold i familien, individuelle faktorer eller på fritiden. Det andre feltet handler om samspillsvansker. For barn og unge som har utfordringer med samspill, er barnehagen og skolen en viktig som en forebyggende arena. Barn som utagerer fysisk eller verbalt er barn som har det vanskelig, og strever med å håndtere vonde følelser. Det er derfor avgjørende at de får den hjelpen de trenger, og at lærerne har nok ressurser til å følge de opp på en god og trygg måte. Det tredje feltet er habiliteringsfeltet, som omfatter barn og unge med ulike utviklingsforstyrrelser og funksjonsnedsettelse.

Det finnes ikke vanskelige barn, men det finnes barn som har det vanskelig. Dersom vi skal hjelpe disse barna på en best mulig måte, vil det også kreve samarbeid med andre tjenester for barn og unge, både i enkeltsaker og når det gjelder å utvikle kompetanse. Det er ikke alle utfordringer som kommer til uttrykk i skolen, som kan løses av skolen alene.

Å velge nærskolen for sitt barn er en rett alle foreldre har. Det er derfor avgjørende at nærskolen er godt nok forberedt til å ta imot elever med ulike typer utfordringer. Samtidig har det de siste årene vært en økning i antall barn som ikke får plass på forsterket avdeling. Derfor legger denne planen opp til at vi må øke kapasiteten. Vi går også vekk fra prinsippet om at alle barn i 1. og 2. trinn skal gå på nærskolen. Alle som søkes inn på et forsterket tilbud skal behandles ut ifra faglige kriterier, og de barna som har størst behov skal prioriteres.

Barnehagene og skolene i Bergen har mange dyktige lærere, fagarbeidere og assistenter som hver dag går på jobb for å ta vare på det mest dyrebare vi har. De møter forskjellige barn, med ulike utfordringer med varme og trygghet. Det setter jeg stor pris på. Jeg håper denne planen legger rammer og forutsetninger for at flere barn kan få den hjelpen de trenger til rett tid.

Linn Katrin Pilskog
Byråd for barnehage, skole og idrett

Innhold

Forord	2
1 Innledning	4
2 Tiltak	6
Tiltak 1: Utarbeide prosedyre som sikrer medvirkning fra barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging og deres foresatte i saker som angår den enkelte	6
Tiltak 2: Utvikle og etablere system og struktur for å sikre at barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging kan medvirke på systemnivå	7
Tiltak 3 Sikre kompetanseutvikling for ansatte i barnehager og skoler innenfor temaene medvirkning og inkludering	8
Tiltak 4 Utarbeide prosedyre som sikrer tidlig og målrettet innsats for barn og unge som har behov for særskilt tilrettelegging	9
Tiltak 5 Videreutvikle tilbudet til elever med omfattende behov i forsterkede skoler og nærskoler	10
Tiltak 6 Videreutvikle et hensiktsmessig pedagogisk støttesystem i barnehagene og skolene	10
Tiltak 7 Styrke laget rundt barnet innenfor tre prioriterte områder	11
3 Oppsummering av tiltak med økonomiske konsekvenser	13

Forsidebilder

Astri Kamsvåg, Nina Blågestad

1 Innledning

Denne handlingsplanen er en oppfølging av [Spør oss! Strategi for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO](#), som ble vedtatt av bystyret i Bergen 27.01.2021, sak 8/21. Handlingsplanen følger opp og konkretiserer vedtakene i strategien.

Strategien fra 2021 inneholder følgende mål og strategier:

Mål	Voksne må lytte til barn og ta dem på alvor	Voksne må passe på at alle kan delta	Voksne må hjelpe barn som ikke har det bra
Strategier	1 Bergen kommune skal styrke barn, unge og foresattes medvirkning i utforming av planer og særskilte tiltak som vedrører den enkelte	4 Bergen kommune skal arbeide systematisk for å utvikle kvaliteten på det ordinære, allmennpedagogiske tilbudet	7 Bergen kommune skal videreutvikle og styrke kvaliteten på spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning
	2 Synspunktene til barn og unge med særskilte behov skal være representert på systemnivå i barnehagens og skolens arbeid	5 Bergen kommune skal sikre at alle barnehager og skoler har en organisering som sikrer tidlig og målrettet innsats når barn og unge har behov for hjelp	8 Støttesystemene i Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett skal organiseres slik at barn og unge får den hjelpen de trenger
	3 Bergen kommune skal øke kompetanse i barnehager, skoler og Pedagogisk Psykologisk Senter (PPS) for å styrke medvirkning hos barn og unge med særskilte behov og for deres foresatte	6 Bergen kommune skal sikre universell utforming i barnehage og skolebygg	9 Bergen kommune skal arbeide for at barn og unge med særskilte behov får et godt tverrfaglig og samordnet hjelpetilbud

Tiltakene i handlingsplanen er strukturert i samme rekkefølge som målene i strategien, det vil si øke barns medvirkning (Voksne må lytte til barn og ta dem på alvor), øke barns inkludering (Voksne må passe på at alle kan delta) og bygge sterkere lag rundt barnet (Voksne må hjelpe barn som ikke har det bra).

Overordnede strategier for «Spør oss!» Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

[Bergen 2030](#) – Kommuneplanen samfunnsdel (KPS) ble vedtatt av bystyret 24. juni 2015. Planen er et viktig dokument som skal gi retning for hele kommunesamfunnet, Bergen kommunes tjenesteproduksjon og kommunen som organisasjon, og beskriver utfordringer og fastsetter langsiktige mål og strategier. Byrådet formulerer i kommuneplanens samfunnsdel en visjon om Bergen som en aktiv og attraktiv by.

«Spør oss!» *Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO* er med på å oppfylle kommuneplanens hovedmål om en mangfoldig by hvor alle barn og unge skal oppleve å være i barnehager og skoler med gode og funksjonelle arealer uavhengig av bosted. Barnehagene og skolene skal inkludere alle, og være en arena der barn og unge møter, og lærer å verdsette, mangfoldet i byen. Samtidig skal barnehagene og skolene være viktige arenaer for å fremme sosial mobilitet og integrasjon (s.39).

Videre oppfylder handlingsplanen [FNs bærekraftsmål 4](#) om å sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheten for livslang læring for alle. I planen kommer spesielt delmål 4.5 om at en skal [...] sikre lik tilgang til alle nivåer innenfor utdanning og yrkesfaglig opplæring for sårbare personer, deriblant personer med nedsatt funksjonsevne, urfolk og barn i utsatte situasjoner til uttrykk, sammen med delmål 4.a om at en skal etablere og oppgradere utdanningstilbud som ivaretar hensynet til barn, personer med nedsatt funksjonsevne og kjønnsforskjeller, og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsomgivelser for alle.

Handlingsplanen kobler sammen det spesialpedagogiske og det allmennpedagogiske feltet

Den gjeldende strategien har en overordnet føring om at det spesialpedagogiske feltet og det allmennpedagogiske feltet skal kobles tettere sammen. Både målene og strategiene griper derfor inn i barnehagenes og skolenes allmennpedagogiske mål og strategier. Det samme gjør tiltakene i denne handlingsplanen.

Både strategien og handlingsplanen må sees i sammenheng med satsinger, tiltak og utviklingsarbeid som er vedtatt i de øvrige planene for barnehagene og skolene i Bergen.

- Spør oss! Strategi for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- [Sammen for kvalitet – Lek og læring](#). Kvalitetsutviklingsplan for kommunale barnehager i Bergen 2018-2021
- [Sammen for kvalitet – Læring og medvirkning](#). Kvalitetsutviklingsplan for bergensskolen 2022/2023-2026/2027
- [Sammen i vennskap, lek og læring](#). Rammeplan for SFO Bergen kommune
- [Barnehagebruksplan for Bergen 2022-2035](#).
- [Skolebruksplan for Bergen 2021-2030](#).
- [Skyfritt](#). Plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen.

Bergen kommunes planer på barnehage- og skolefeltet hviler på et felles verdigrunnlag, og satsingene og tiltakene i de ulike planene skal samsvare, samtidig som de skal støtte opp om og forsterke hverandre.

Tiltakene realiserer strategien

Handlingsplanen inneholder sju tiltak:

1. *Utarbeide prosedyre som sikrer medvirkning fra barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging og deres foresatte i saker som angår den enkelte.*
2. *Utvikle og etablere system og struktur for å sikre at barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging kan medvirke på systemnivå.*
3. *Sikre kompetanseutvikling for ansatte i barnehager og skoler innenfor temaene medvirkning og inkludering.*
4. *Utarbeide prosedyre som sikrer tidlig og målrettet innsats for barn/unge som har behov for særskilt tilrettelegging.*
5. *Videreutvikle tilbudet til elever med omfattende behov i forsterkede skoler og nærskoler.*

6. Videreutvikle et hensiktsmessig pedagogisk støttesystem i barnehagene og skolene.
7. Styrke laget rundt barnet innenfor tre prioriterte områder: bekymringsfullt skolefravær, samspillsproblematikk og habilitering.

Tiltakene skal samlet bidra til å realisere de tre målene i strategien: å øke barns medvirkning, å øke inkluderingen og å bygge sterkere lag rundt barna. Hvert av tiltakene bidrar til å realisere flere av strategiene, samtidig må tiltakene sees i sammenheng med hverandre.

I sum ivaretar handlingsplanen tydelige satsinger både ressursmessig, organisatorisk og med hensyn til rett kompetanse, for å realisere de målene og strategiene som bystyret vedtok i 2021. Sammenheng mellom tiltak i handlingsplanen og strategier i strategiplanen synliggjøres under hvert av tiltakene og i oppsummeringen sist i handlingsplanen.

Gjennomføring av tiltakene i planen som krever økte bevilgninger, må vurderes i forbindelse med rullering av handlings- og økonomiplan, og avhenger av budsjettmessig prioritering og handlingsrom.

Styrke laget rundt barnet med tydelige forventninger

I denne planen er støttesystemene i barnehagen og skolen delt inn i tre ulike nivå. Støttesystemet kan bestå av ansatte i barnehage/skole, ansatte som jobber i barnehage/skole, men er organisert utenfor, og ansatte som kommer til barnehage/skole og gir støtte gjennom rådgivning og konsultasjon.¹ Avhengig av organiseringen, kan alle disse defineres som ulike lag rundt barnet. En ambisjon for tiltakene i handlingsplanen er å tydeliggjøre både strukturene og organiseringene av de ulike støttesystemene. Samtidig gjøres arbeidsoppgavene tydeligere gjennom prosedyrer og forventninger som blir en del av den grunnleggende strukturen og kompetansen i møtet med barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging.

2 Tiltak

Tiltak 1: Utarbeide prosedyre² som sikrer medvirkning fra barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging³ og deres foresatte i saker som angår den enkelte

Ambisjon for tiltaket

Medvirkning innebærer en mulighet til å bli hørt og til å påvirke egen situasjon. I medvirkningsbegrepet ligger også muligheter for medbestemmelse og selvbestemmelse. Å lytte til, og samarbeide med, barn, unge og foreldre, er vesentlig for at den støtten som gis til barn og unge skal bidra positivt for barn og unges faglige og sosiale inkludering. Tiltaket skal ivareta og sikre barn/unge og foreldres rett til medvirkning i plan og tiltak som omfatter den enkelte.

¹ Eksempler på det første nivået er fagarbeidere og barnehagelærere/lærere, det andre er spesialpedagog i barnehagen eller helsesykepleier på skolen, og det tredje er fagpersoner fra PP-tjenesten, Bergen Kompetansesenter for læringsmiljø (BKL), barnevernet, Barne- og familietjenesten, skolehelsetjenesten, fastlege, Barne- og familiehjelpen eller psykisk helsevern for barn og unge i spesialisthelsetjenesten (BUP).

² Prosedyrer kan defineres som konkrete beskrivelser av avgrensede oppgaver, med formål og omfang, ansvar og myndighet, handlinger og avviksprosesser. Rutiner vil være beskrivelse av hvordan de ansvarlige på de enkelte tjenestestedene skal forholde seg til å sikre etterlevelse av pålagte prosedyrer.

³ Begrepet *barn med behov for særskilt tilrettelegging* omfatter flere enn de som mottar hjelp i form av spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp. Ifølge [Rapport fra ekspertutvalget for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging](#) er det ca. 15-25 prosent av barn og unge som har så store utfordringer at de trenger en form for tilrettelegging i barnehage og skole.

Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

For at barn, unge og foreldre skal kunne medvirke innebærer det⁴:

- At de må få god og tilpasset informasjon
- At de involveres tidlig
- At metodene for medvirkning er tilpasset de som skal medvirke
- At det finnes en plan for hvordan det barn, unge og foreldre formidler skal brukes videre i prosessen

Tiltaket skal samtidig være en støtte for de ansatte i barnehager og skoler og gi eksempler på hvordan barn/unge og foreldre kan medvirke.

Tiltaket skal gi en felles forståelse av hva medvirkning innebærer og bidra til å heve kompetansen hos ansatte i barnehager, skoler, SFO, PPS og andre støttesystemer innenfor dette feltet.

Tiltaket følger opp: *Mål om medvirkning, strategi 1, 2 og 3.*

Ansvar: *Etat for spesialpedagogiske tjenester i samarbeid med etat for barnehage og etat for skole.*

Fremdriftsplan: *Prosedyre ferdigstilles i løpet av 2023.*

Økonomiske konsekvenser: *Løses innenfor eksisterende budsjettamme.*

Tiltak 2: Utvikle og etablere system og struktur for å sikre at barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging kan medvirke på systemnivå.

Ambisjon for tiltaket

Medvirkning på systemnivå for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging innebærer at de skal få erfaring med og praktisere ulike former for demokratisk deltakelse og medvirkning, og at deres erfaringer, perspektiver og meninger tillegges vekt. De skal bli lyttet til og tas på alvor, og de skal styrkes i troen på egne evner til å finne løsninger sammen med andre⁵

Tiltaket skal sikre at mangfoldet av barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging sine erfaringer og meninger blir systematisk etterspurt og dokumentert og brukt i utviklingen av tilbudet i barnehage, skole og SFO.

Tiltaket innebærer å:

2a) Opprette egne systemer og strukturer for medvirkning for barn og unge som har erfaring som mottaker av særskilte tiltak – i samarbeid med f.eks. barnehageansatte, elevrådene og Ungdomsrådet (UR).

2b) Prøve ut en ordning med at Bergen kommune knytter til seg unge voksne som erfaringskonsulenter i tjenesteutviklingen av barnehage, skole og SFO.

⁴ [Ungdom om medvirkning og barnrettighetsvurderinger. Rapport fra Barneombudets ekspertgruppe. Juni 2021](#)

⁵ [Prinsipper og råd: Barn og unges medvirkning på systemnivå \(bufdir.no\)](#)

Tiltaket følger opp: *Mål om medvirkning, strategi 2.*

Ansvar: *Etat for spesialpedagogiske tjenester i samarbeid med Etat for barnehage og Etat for skole.*

Fremdriftsplan: *Etablert systemer og struktur for medvirkning i barnehage og skole innen utgangen av 2024.*

Ordning med erfaringskonsulenter igangsettes så snart midler er på plass.

Økonomiske konsekvenser:

- Å opprette egne systemer og strukturer for medvirkning for barn og unge som har erfaring som mottaker av særskilte rettigheter – i samarbeid med f. eks. barnehageansatte, elevrådene og Ungdomsrådet: *Løses innenfor eksisterende budsjetttramme.*
- Å prøve ut ordningen med å knytte til seg unge voksne som erfaringskonsulenter i tjenesteutviklingen av barnehage, skole og SFO: *En eventuell tilsetting av erfaringskonsulenter vil kreve midler ved rullering av handlings- og økonomiplan.*

Tiltak 3 Sikre kompetanseutvikling for ansatte i barnehager og skoler innenfor temaene medvirkning og inkludering

Ambisjon for tiltaket

Medvirkning innebærer en mulighet til å bli hørt og til å påvirke egen situasjon. Inkludering handler om å tilpasse leke- og læringsmiljøet til mangfoldet av barn og elever, og gi alle reell mulighet til å medvirke og delta i det sosiale og faglige fellesskapet. Tiltaket skal bidra til å videreutvikle kompetansen til ansatte i barnehager, skole og SFO som jobber direkte med barn, for hvordan de kan legge til rette for et inkluderende læringsmiljø der alle barn og unge kan delta og medvirke i barnehagens og skolens leke- og læringsfellesskap.

Det statlige "Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis", som også inkluderer private barnehager og skoler, vil være en viktig del av kompetanseutviklingen for ansatte i barnehager og skoler. Videre vil det også være den enkelte enhets ansvar å sikre at den nødvendige kompetansen for å lage et best mulig tilbud til enkeltbarn ivaretas.

Tiltaket skal bidra til å etablere og forankre en felles forståelse for hva arbeidet for

Tiltaket følger opp: *Mål om medvirkning og inkludering, strategiene 1-6.*

Ansvar: *Etat for spesialpedagogiske tjenester i samarbeid med Etat for barnehage og Etat for skole.*

Fremdriftsplan: *Oppstart 2023. Sluttdato 2025.*

Økonomiske konsekvenser: *Finansieres via det statlige «Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis».*

inkludering og medvirkning innebærer i barnehager, skoler, SFO, PP-tjenesten og andre i laget rundt barn og unge. Kompetanseutviklingsprosjektet skal bidra til å utvikle både den enkeltes kompetanse og enhetenes kollektive kapasitet, og føre til en videreutvikling av praksis på feltet.

Tiltak 4 Utarbeide prosedyre som sikrer tidlig og målrettet innsats for barn og unge som har behov for særskilt tilrettelegging

Ambisjon for tiltaket

Tiltaket skal sikre at alle barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging i barnehage og skole får nødvendig hjelp og støtte i lek og læring så snart det oppstår utfordringer i faglig/språklig/sosial læring og utvikling. Tiltaket vil også bidra til målet om at flest mulig barn og unge skal få et tilpasset og likeverdig tilbud innenfor det ordinære leke- og læringsfellesskapet, og ikke tas ut av barnefellesskapet i barnehagen eller tas ut av elevgruppen i skolen. Hjelpen skal være tilpasset den enkelte, og ivareta den enkeltes rett til å være inkludert som en del av fellesskapet. Tiltaket skal gjøre at foresatte kan være trygge på at barna deres får den hjelp og støtte de trenger av kvalifiserte ansatte.

Tiltaket skal bidra til at ansatte er trygge på hva som kreves av dem, og være en støtte for ansatte i barnehager og skoler. Prosedyren skal veilede barnehagene og skolene for hvert av de ulike stegene fra bekymring fram til et eventuelt samarbeid med, og oppmelding til støttesystemer.

Prosedyren skal beskrive følgende seks steg:

1. Følge med
2. Undersøke
3. Informere
4. Sette inn tiltak
5. Dokumentere
6. Evaluere

Tiltaket skal bidra til å gi en felles forståelse av hva tidlig og målrettet innsats innebærer og bidra til å heve kompetansen hos ansatte i barnehager, skoler, SFO, Pedagogisk psykologisk senter (PPS) og andre støttesystemer⁶ innenfor dette feltet. Siden Bergen kommune ikke har en felles prosedyre som sikrer tidlig og målrettet innsats for barn og unge som har behov for særskilt tilrettelegging, skal tiltaket skal også sikre en mest mulig lik praksis i Bergen kommune gjennom felles prosedyre.

Tiltaket følger opp: *Mål om inkludering, strategi 4 og 5.*

Ansvar: *Etat for spesialpedagogiske tjenester i samarbeid med Etat for barnehage og Etat for skole*

Fremdriftsplan: *Prosedyre ferdigstilles i løpet av 2023.*

Økonomiske konsekvenser: *Løses innenfor eksisterende budsjetttramme.*

⁶ De ulike støttesystemene er beskrevet i innledningen.

Tiltak 5 Videreutvikle tilbudet til elever med omfattende behov i forsterkede skoler og nærskoler.

Ambisjon for tiltaket

Ambisjonen er å bedre tilbudet for elever med omfattende behov i ordinære skoler, samtidig som tilbudet i forsterkede avdelinger blir styrket. Det avgjørende er at barn og unge opplever et inkluderende fellesskap og får like muligheter til å utvikle seg ut fra egne forutsetninger

Å velge nærskolen er en rettighet foreldre har. Det er viktig at nærskolene er godt nok forberedt, og at læringsmiljøet på skolene er tilrettelagt ressursmessig, fysisk og med rett kompetanse for sosial og faglig inkludering. Det er derfor nødvendig å sikre et system slik at alle skolene har gode nok fysiske rammer, kompetanse og personell til å ta imot alle barn.

Når nye Garnes ungdomsskule står ferdig er det forsterkede avdelinger i alle bydeler, og kapasiteten vil øke med 20 plasser. Det skal utredes hvordan kapasiteten på de forsterkede avdelingene kan økes ytterligere, for å ivareta den økte etterspørselen fra elever med mer omfattende behov for særskilt tilrettelegging. Dette vil bli gjort ved å starte arbeidet med å etablere en ny forsterket avdeling, samt vurdere utvidelse av eksisterende og kommende avdelinger. Alle som søker plass ved en forsterket skole/ avdeling blir vurdert ut fra faglige kriterier, hvor barna med størst behov prioriteres.

Tiltaket følger opp: *Mål om inkludering, strategi 6. Mål om laget rundt barnet, strategiene 7-9.*

Ansvar: *Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett.*

Fremdriftsplan: *Systemet som skal sikre at alle skoler har gode nok fysiske rammer, kompetanse og personell til å ta imot alle barn, skal være utarbeidet innen utgangen av skoleåret 2023/24. Gjennomføringen av kapasitetsøkningen på det forsterkede tilbudet vil bli gjort fortløpende forutsatt budsjettsvedtak.*

Økonomiske konsekvenser: *Systemet som skal sikre at alle skoler har gode nok fysiske rammer, kompetanse og personell løses delvis innenfor eksisterende budsjetttramme.*

Utvidelse av det forsterkede tilbudet må beregnes og vurderes i forbindelse med fremtidig rullering av handlings- og økonomiplanen.

Tiltak 6 Videreutvikle et hensiktsmessig pedagogisk støttesystem i barnehagene og skolene

Ambisjon for tiltaket

Ansatte i barnehager og skoler trenger et støttesystem der kompetansen er lett tilgjengelig, og som kan gi råd og veiledning for hvordan legge til rette for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging. Bergen kommune har i dag flere ulike team og samarbeidsfora i barnehagene og skolene som skal bidra i arbeidet både med enkeltsaker og til systemutvikling.⁷ Som følge av vurderingen skal støttesystemet tydeliggjøres.

⁷ For nærmere beskrivelse av de ulike teamene, se [Spesialpedagogisk håndbok, Bergen kommune](#).

Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

Tiltaket skal gjennomføres ved å:

- a) Gjennomgå og vurdere om organiseringen av de eksisterende teamene og samarbeidsforaene sikrer laget rundt barn og unge på en god nok måte
- b) Styrke barnehagene ved å tilføre ressurser til lavterskeltilbudet i de pedagogiske fagsentrene i PPS
- c) Styrke skolene ved å tilføre ressurser til det interne spesialpedagogiske støttesystemet innad på skolene

Tiltak 6a skal bidra til at det er et godt lag rundt barn og unge på den enkelte enhet og at barn og unges læring og utvikling ikke bare er den enkelte ansatte i barnehage, skole og SFO sitt ansvar. Tiltaket skal sikre et hensiktsmessig støttesystem som er tett på, og som er en støttespiller for ansatte, slik at barn og unge får den hjelpen de trenger så raskt som mulig og kan være inkludert i det ordinære tilbudet.

Tiltak 6b innebærer at barnehagene styrkes ved at det tilføres åtte årsverk til lavterskeltilbudene på de pedagogiske fagsentrene. I tillegg tilføres hver PPS midler for å kunne følge barn med særlige behov inn i skolen.

Tiltak 6c innebærer at den enkelte skole styrkes ved at hver skole tildeles to timer per 100 elever. En skole som har opptil 100 elever vil da få tildelt to timer per uke, mens en skole på mellom 600 og 700 elever vil få tildelt 14 timer per uke. Alle skolene skal ha lærere som er sertifiserte til å kartlegge dysleksi og tolke testresultatene.

Tiltaket følger opp: *Mål om Inkludering Strategi 4 og 5. Mål om Laget rundt barnet Strategi 7.*

Ansvar: *Etat for spesialpedagogisk tjenester, Etat for skole og Etat for barnehage (felles ansvar).*

Fremdriftsplan: *I løpet av skoleåret 2023/24 skal organiseringene av team i barnehage og skole gjennomgås med tanke på oppgaver og deltakelse.*

Styrking av fagsentrene og skolene er avhengig av at midler innarbeides i Handlings- og økonomiplanen.

Økonomiske konsekvenser:

Gjennomgang av organiseringen, der en skal vurdere og tydeliggjøre det pedagogiske støttesystemet: *løses innenfor eksisterende budsjetttramme.*

Styrke barnehagene gjennom styrking av fagsentrene: *8 mill. Krever midler ved rullering av handlings- og økonomiplan.*

Styrke skolene: *20 mill. Krever midler ved rullering av handlings- og økonomiplan.*

Tiltak 7 Styrke laget rundt barnet innenfor tre prioriterte områder

Ambisjon for tiltaket

Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett har tidligere styrket innsatsen på to fagområder: [autisme](#) (Fagteam Autisme) og [mobbing](#) (Team Skyfritt). Nå foreslås det i tillegg

Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

en ressursmessig satsing på tre fagområder som de siste årene har pekt seg mest tydelig ut som områder der barnehagene og skolene ber om råd, veiledning og støtte. Målet med tiltaket er å øke den hjelpen som gis til barnehager og skoler innenfor disse feltene. Tiltaket innebærer et tett samarbeid mellom Pedagogisk psykologisk senter (PPS), Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL) og Tveiterås skole knyttet til disse tre ansvarsområdene.

De tre prioriterte områdene som foreslås er:

- Bekymringsfullt fravær. Ansvar: PPS og BKL
- Samspillsproblematikk. Ansvar: PPS og BKL
- Habiliteringsfeltet. Ansvar: PPS og Tveiterås skole

På alle tre områder vil den personalmessige styrkingen muliggjøre opprettelse av tverrfaglige team som har kompetanse på områdene. Teamene skal reise ut til barnehager og skoler for å hjelpe dem med utfordringene de har innenfor disse feltene. Det skal være en løpende vurdering av om organiseringen er riktig i forhold til hvilke områder som styrkes.

Samarbeid med andre tjenester for barn og unge vil være sentralt både i enkeltsaker og når det gjelder å utvikle kompetanse og tiltak på områdene. Tiltaket må derfor koordineres med tiltak fra det utvidede laget rundt barnet, som Etat for barn og familie, Etat for helsetjenester, Etat for tjenester til utviklingshemmede, Helse Bergen og andre aktører i eller utenfor kommunen.

Tiltaket følger opp: *Mål for Laget rundt barnet. Strategi 7,8 og 9.*

Framdriftsplan: *Personalmessig styrking krever midler ved rullering av handlings- og økonomiplan.*

Samarbeidet mellom PPS og BKL knyttet til fraværproblematikk skal være etablert i løpet av 2023. De to andre områdene vil bli etablert når de er innarbeidet i handlings- og økonomiplanen.

Ansvar: *Etat for spesialpedagogiske tjenester.*

Økonomiske konsekvenser:

Personalmessig styrking:

- *Fraværproblematikk: 3,2 mill. (4 årsverk). 3,2 mill. er vedtatt i budsjett 2023.*
- *Samspillsproblematikk: 3,2 mill. (4 årsverk). Krever midler ved rullering av handlings- og økonomiplan.*
- *Habilitering: 3,2 mill. (4 årsverk). Krever midler ved rullering av handlings- og økonomiplan.*

3 Oppsummering av tiltak med økonomiske konsekvenser

Tiltak i handlingsplan	Ansvar ⁸	Framdriftsplan	Realiserer følgende mål og strategier i strategiplan	Økonomiske konsekvenser
1 Utarbeide prosedyre som sikrer medvirkning fra barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging og deres foresatte i saker som angår den enkelte	ESPT ⁹	I løpet av 2023	Mål: Medvirkning Strategi 1, 2 og 3	Løses innenfor eksisterende budsjetttramme
2 Utvikle og etablere system og struktur for å sikre at barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging kan medvirke på systemnivå gjennom å: <ul style="list-style-type: none"> • Opprette egne systemer og strukturer for medvirkning for barn og unge som har erfaring som mottaker av særskilte tiltak – i samarbeid med f.eks. barnehageansatte, elevrådene og Ungdomsrådet. • Prøve ut en ordning med at Bergen kommune knytter til seg unge voksne som erfaringskonsulenter i tjenesteutviklingen av barnehage, skole og SFO. 	ESPT EFB ESF	I løpet av 2024 Implementering er avhengig av at midler innarbeides i handlings- og økonomiplan	Mål: Medvirkning Strategi 2	Løses innenfor eksisterende budsjetttramme En eventuell tilsetting av erfaringskonsulenter krever midler ved rullering av handlings- og økonomiplan

⁸ Hovedansvarlig er nevnt først

⁹ ESPT= Etat for spesialpedagogiske tjenester, EFS= Etat for skole, EFB=Etat for barnehage, BBSI=Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett

Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

3	Sikre kompetanseutvikling for ansatte i barnehager og skoler innenfor temaene medvirkning og inkludering	ESPT EFB EFS	Oppstart 2023 Avsluttes i 2025	Mål: Medvirkning Strategi 1, 2 og 3. Inkludering Strategi 4,5 og 6	Finansieres via <u>Kompetanse-</u> <u>løftet for</u> <u>spesial-</u> <u>pedagogikk og</u> <u>inkluderende</u> <u>praksis</u>
4	Utarbeide prosedyre som sikrer tidlig og målrettet innsats for barn/unge som har behov for særskilt tilrettelegging	ESPT EFB EFS	I løpet av 2023	Mål: Inkludering Strategi 4 og 5	Løses innenfor eksisterende budsjettramme
5	Utvide tilbudet til elever med omfattende behov i forsterkede skoler og nærskoler.	BBSI	Vurderes kontinuerlig	Mål: Inkludering Strategi 6. Laget rundt barnet Strategi 7, 8 og 9	Tiltaket kan få økonomiske konsekvenser som vil vurderes ved rullering av handlings- og økonomiplan
6	Videreutvikle et hensiktsmessig pedagogisk støttesystem i barnehagene og skolene gjennom å: <ul style="list-style-type: none"> Gjennomgå og vurdere om organiseringen av de eksisterende teamene og samarbeidsforaene sikrer laget rundt barn og unge på en god nok måte Styrke barnehagene ved å tilføre ressurser til lavterskeltilbudet i de pedagogiske fagsentrene i PPS Styrke skolene ved å tilføre ressurser til det interne spesial- 	Felles ansvar mellom EFB, EFS og ESPT	I løpet av skoleåret 2023/2024	Mål: Inkludering Strategi 4 og 5. Laget rundt barnet Strategi 7	Løses innenfor eksisterende budsjettramme Krever midler ved rullering av handlings- og økonomiplan: 8 mill.kr. varige midler Krever midler ved rullering av handlings- og økonomiplan:

Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

	pedagogiske støttesystemet innad på skolene		handlings- og økonomiplan		20 mill. kr. varige midler
7	<p>Styrke laget rundt barnet innenfor tre prioriterte områder gjennom:</p> <ul style="list-style-type: none"> Organisering av PPS og BKL knyttet til områdene bekymringsfullt fravær, samspillsproblematikk og habilitering Personalmessig styrking innenfor områdene bekymringsfullt fravær, samspillsproblematikk og habilitering 	ESPT	<p>Gjennomføres i løpet av 2023.</p> <p>Implementering er avhengig av at midler innarbeides i handlings- og økonomiplan</p>	Mål: Laget rundt barnet Strategi 7, 8 og 9	<p>Løses innenfor eksisterende budsjettamme</p> <p>Bekymringsfullt fravær 3,2 mill. kr. Varige midler satt av i handlings- og økonomiplan 2023-2026</p> <p>Krever midler ved rullering av handlings- og økonomiplan: Samspillsproblematikk 3,2 mill.kr. varige midler</p> <p>Habilitering 3,2 mill.kr. varige midler</p>
	Til sammen				37,6 mill. kr.

Økonomiske konsekvenser, oppsummering:

Tiltakene anslås å ha en samlet kostnadsramme på nærmere 38 millioner kroner, hvorav kostnader på 3,2 mill. kroner inngår i vedtatt budsjett 2023, mens resterende 34,4 mill. kroner må vurderes i forbindelse med den årlige rulleringen av handlings- og økonomiplanen. Eventuelle kostnader som følger av gjennomføring av tiltak 2 med tilsetning av erfaringskonsulenter og tiltak 5 med utvidelse av det forsterkede tilbudet kommer i tillegg, og må følgelig også vurderes i fremtidige handlings- og økonomiplaner.